

Початкова школа і сучасність

№2 ^{ЖОВТЕНЬ} 2014

Поведінка на дорозі

Виховна година, 1 клас

Закріплення вміння вимовляти звуки [п], [п'] та вивчення літери «П»

Урок навчання грамоти, 1 клас

Подорож у країну Здоров'я

Виховна година, 1 клас

Вживання великої літери

Урок української мови, 2 клас

Основа речення.

Головні і другорядні члени речення

Урок української мови, 3 клас

Осінні подарунки

Сценарій виховного заходу

ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 86516

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

Повторення вивченого про прикметник. Спостереження за роллю прикметників у мовленні

Урок української мови, 4 клас

Микола ВАШУЛЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;

Надія ВАСИЛЬКІВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент;

Світлана ДУБОВИК, кандидат педагогічних наук, доцент

Мета: закріпити в учнів поняття про прикметник як частину мови, про його роль у мовленні; формувати вміння пояснювати слова і вирази, вжиті в переносному значенні.

Обладнання та матеріали: вправи 190–193 з навчально-методичного комплекту (автори: М. С. Ващуленко, С. Г. Дубовик), малюнок синички, годівниці для пташок (або їх зображення).

Хід уроку

*І знову кличе дзвоник в клас,
знання нові чекають нас.
Ми дуже любимо рідну мову,
її мелодію чудову.
Тож починаємо урок,
нехай знання ідуть нам впрок.*

І. Перевірка готовності учнів до уроку.

ІІ. Актуалізація опорних знань: спостереження за роллю прикметників у мовленні.

Робота над загадками (вправа 190).

Учитель проводить бесіду:

- Які слова в загадках допомогли вам відгадати їх? (Учні аналізують кожну загадку окремо.)
- До якої частини мови належать ці слова?

ІІІ. Повідомлення теми уроку.

Тема уроку: Повторення вивченого про прикметник. Спостереження за роллю прикметників у мовленні.

ІV. Вивчення нового матеріалу.

Колективна робота над текстом вірша Лариси Лужецької «Прикметник» (вправа 191). Аналіз його змісту.

– Що ви знаєте про згадану частину мови з попередніх класів? (Учні пригадують істотні ознаки прикметника: називає ознаки предмета, відповідає на запитання: який? яка? яке? які? Учні розмірковують, чому прикметник має таку назву.)

– Спробуйте самостійно зробити висновок про те, яку роль відіграють прикметники у нашому мовленні.

Учитель узагальнює відповіді учнів і формулює висновок:

– Прикметники вживаються у мовленні з метою його збагачення, уточнення й увиразнення.

Учні читають вірш (повторно), з'ясовують, що в ньому поетеса в художній формі розкрила основну роль прикметників у мові і мовленні.

Учитель пропонує вибрати з вірша строфу, багату на прикметники, записати її, підкреслити прикметники хвилястою лінією. За завданням вчителя окремі учні усно ставлять до прикметників питання.

V. Закріплення одержаних знань.

1. Порівняльний аналіз текстів з метою визначення ролі прикметників (за вправою 192).

Спочатку учні читають перший варіант тексту, з якого вилучено прикметникові форми. Робиться висновок, що в цьому художньому тексті змальовано картину зимової ночі, коли земля вкрилась інеем. Проте картина стане виразнішою, якщо для зображення цього явища використати різні прикметники. Учні читають текст, створений автором, звертають увагу на те, як прикметники поліпшують його сприйняття.

Учні пропонується описати сьогодиншній день, не вживаючи при цьому прикметників. Два-три учні намагаються виконати завдання.

На основі виконання вправ і завдання робиться колективний висновок:

– Прикметники дають можливість краще розповісти про предмет, точніше його описати, допомагають яскравіше уявити цей предмет: який він за кольором, формою, величиною, смаком. Без прикметників важко, або й зовсім неможливо описати предмет або явище.

2. Робота над текстом. Спостереження за описовою роллю прикметників у тексті (вправа 193).

Учні читають текст, визначають його тему (синички – зимуючі пташки) і мету (як треба допомагати пташкам взимку); добирають заголовки: спочатку такі, що відображають тему (Синичка взимку; Синичка – зимуюча пташка), а потім ті, що розкривають мету тексту (Як Дмитрик підгодовував синичку; Годівничка для пташок; Синичка буде жити; Врятована синичка).

Аналіз структури тексту. Учитель повідомляє, що поданий текст непростий за будовою. Це розповідь, але в ній вміщено й опис. Пропонує учням перечитати текст і знайти в ньому частину (абзац), що являє собою опис. Вони знаходять у розповіді опис синички,

зачитують його, зіставляють з кольоровим зображенням синички на малюнку, доповнюють опис на основі власних спостережень.

Учні добирають синоніми і антоніми до прикметників весела (радісна, щаслива, жвава; сумна) і маленька (дрібна, крихітна; велика).

3. Розвиток усного мовлення.

Учням пропонується розглянути різні зразки годівничок для птахів і розповісти, яку годівничку вони влаштували (або влаштують) у себе вдома.

Складання речень, у яких слово *свіжий* вживалося б у прямому і переносному значеннях.

VI. Підсумок уроку.

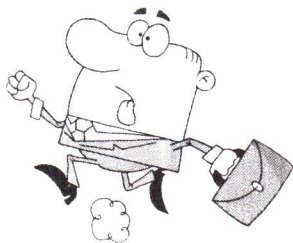
На уроці ми:

- повторили вивчене про прикметник;
- з'ясували, що прикметники роблять наше мовлення виразним, образним;
- визначили, що за допомогою прикметників можна описати будь-який предмет або явище.

VII. Домашнє завдання.

Виконати вправу № 193 (завдання 3). Учитель зазначає, що учні мають не тільки переписати опис синички, а й підготуватися до його усного творчого відтворення на основі переписаного абзацу та власних спостережень.

УСМІШКИ

Хлопчина налетів на перехожого.

- Куди це ти так поспішаєш, хлопче?
- Додому, щоб мене відшмагала мати.
- Невже тобі дуже цього хочеться?
- Звичайно, ні. Але якщо я прийду додому після батька, то це зробить він.

На уроці Оленка звертається до Марії Іванівни:

- Я не можу зрозуміти, що ви написали в моєму зошиті.
- Я написала: «Пиши розбірливо».

- Мамо, мене вже не будуть називати найгіршим учнем!
- Дуже тішуся, синку, що ти став краще вчитися!
- Ні, до нас прийшов новий хлопчик, який вчиться ще гірше...

(Укладено за матеріалами Інтернет-ресурсу
Маленький читайлик. [Електронний ресурс]. –
Режим доступу : nbu4kids.wordpress.com)

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

Директор

Роман ЯРОШЕНКО,
кандидат філологічних наук, доцент

Над номером працювали:

Відповідальний редактор – Катерина ЯРОПОВЕЦЬКА
Літературні редактори – Ольга АВЕРІНА, Наталія ВЛАСЕНКО
Художній редактор – Тетяна ЗАПОРОЖЕЦЬ
Коректор – Анастасія ІВАНОВА

Відповідальна за рубрику журналу

«ЦЕ ЦІКАВО!» – Анастасія ГАВРИШ

Матеріали для публікації
просимо надсилати на електронну пошту:
po-press@ukr.net

За опубліковані матеріали (фактичність і точність цитування, оригінальність твору та ін.) несе відповідальність **ЛИШЕ** автор. Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати прийняті до друку матеріали.

У випадку використання матеріалів посилання на журнал є **ОБОВ'ЯЗКОВИМ**.

© Усі права захищено. Жодні частини, елементи, ідея, композиційний підхід цього видання не можуть бути скопійованими чи відтвореними в будь-якій формі та будь-якими засобами – ні електронними, ні фотомеханічними, у тому числі й ксерокопіюванням, записом або комп'ютерним архівуванням, без письмового дозволу видавця.

© «Початкова школа і сучасність», 2014

© «Видавництво «Білий Тигр», 2014

Державний комітет зв'язку та інформації України ф. СП-1											
ДОСТАВНА КАРТКА – ДОРУЧЕННЯ											
ПВ	місце	літер.	На	газету журнал	86516						
«Початкова школа і сучасність»											
наименование издания											
Вартість	передплата					кількість комплектів					
	переадресування										
на 201_ рік по місяцях											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
поштовий індекс _____											
місто _____											
село _____											
область _____											
район _____											
вулиця _____											
код вулиці											
буд.	корп.	кв.									
прізвище, ініціали _____											

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
КВ № 20888-10688Р від 22.08.2014 р.

Підписано до друку 10.10.2014 р.
Формат 60 x 84 1/8.
Папір офсетний. Друк різнограф.
Умов. друк. арк. 5.58. Обл.-вид. арк. 6.6.
Тираж 250 прим.

Юридична адреса редакції журналу:
02094, м. Київ,
вул. Червоногвардійська, 12, офіс 177.
Фактична адреса редакції журналу:
04209, м. Київ,
вул. Героїв Дніпра, 31-Б.
Тел.: (044) 451-61-42.
E-mail: po-press@ukr.net

Видруковано у СПД «Сидоренко О. Я.»
01103, Україна, м. Київ,
вул. Вишняківська 7-Б, оф. 448.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи серії В02 № 258 920
від 24.12.2001 р.

УВАГА! КОНКУРС!

У видавництві «Білий Тигр» двічі на рік проводиться конкурс **«УЧИТЕЛЬ РОКУ - 2014»** і **«УЧИТЕЛЬ РОКУ - 2015»** за версією журналу «Українське слово і сучасність» у наступних номінаціях:

- «За кращу розробку уроку»
- «За кращу розробку нестандартного уроку»
- «За кращу розробку сценарію виховного заходу»
- «За кращу розробку системи тестових завдань»
- «За кращу розробку системи завдань для контрольної перевірки знань»
- «За краще написання наукової статті»

Переможцям конкурсу буде вручено ДИПЛОМ-ВІДЗНАКА, а також буде опубліковано в журналі фото переможця з дипломом на всю Україну!

Зразок

ДИПЛОМ-ВІДЗНАКА

«УЧИТЕЛЬ РОКУ - 2014»

за версією журналу «Початкова школа і сучасність»
у номінації: «За кращу розробку уроку»

нагороджується Пилипенко Ольга Павлівна

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

po-press@ukr.net

www.white-tiger.com.ua